

НАУКОВА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

Трансформаційні зміни в економіці України, вибір нею європейських орієнтирів розвитку суттєво вплинули на необхідність підготовки конкурентоспроможних, кваліфікованих фахівців, які володіють широким спектром сучасних знань, мотивовані на процес їх постійного збагачення, оновлення та практичного застосування.

У цих умовах роль університетської освіти, яка традиційно поєднувала процес навчання з науковим пошуком та розвитком наукових знань, значно зростає. Проблема інтеграції зазначених складових — освіти і науки — є надзвичайно актуальною і сьогодні. Однак про їх збалансований розвиток в освітньому процесі говорити, на жаль, зарано.

Якщо питання педагогіки вищої освіти, навчально-методичної роботи, зокрема технології і методики навчання, форм активізації навчального процесу, системи контролю знань студентів, педагогічної майстерності тощо, постійно перебувають у полі зору викладачів, керівництва кафедр та університету, активно дискутуються на щорічних науково-методичних конференціях КНЕУ, то наукові дослідження викладача ще не стали пріоритетним напрямком у різноманітних сферах його діяльності.

При певних здобутках в організації наукової роботи в університеті, зокрема участі викладачів у кафедральних наукових дослідженнях, підтримці і стимулюванні ректоратом авторів монографічних і колективних наукових досліджень, активізації студентської наукової роботи і т. д., наукова складова університетської освіти сьогодні вимагає до себе посиленої уваги.

На наш погляд, це стосується насамперед стимулювання наукових досліджень викладачів, для яких наукова робота є невід'ємною частиною навчального процесу; врахування їх наукових здобутків при складанні річного та посеместрового педагогічного навантаження; створення в університеті атмосфери поваги до наукових пошуків та їх впровадження у педагогічний процес, а також можливостей творчого обміну думками між українськими та зарубіжними колегами (наукові конференції, симпозіуми, круглі столи тощо).

Прикладом такого наукового обміну став Міжнародний круглий стіл «Історико-економічні дослідження в рамках цивілізаційної парадигми», проведений кафедрою історії економічних вчень та економічної історії у червні 2007 р. В його роботі взяли участь члени кафедри та відомі московські науковці, співробітники Інституту економіки РАН: проф. Фігуровська Н. К., провідний фахівець у галузі історико-економічних досліджень, ст. н. с. Клюкін П. М., який активно працює у сфері економічної теорії та історії економічної думки.

Російські дослідники проявили значну зацікавленість до історико-економічних напрацювань кафедри у вивченні наукової спадщини відомих вчених XIX—XX ст., зокрема до праці всесвітньо відомого українського економіста Євгена Слуцького «Теорія граничної корисності» (укладачі В. М. Фещенко, Т. В. Куриленко), до «Вибраних творів» Сергія Подолинського (укладач Л. Я. Корнійчук) тощо. Московські колеги поділилися планами щодо видання праць зазначених українських вчених у російській науковій серії «Антология экономической классики». В цій же серії, наголосили вони, планується надрукувати творчий доробок Миколи Бунге, Михайла Тугана-Барановського, щоб збагатили не лише українську, а й світову економічну думку.

За результатами Міжнародного круглого столу було намічено ряд заходів по розширенню творчих зв'язків між ученими КНЕУ та Інституту економіки РАН. Серед них: обмін науковими публікаціями, виданими в Україні та Росії, статтями в журналах та наукових виданнях КНЕУ, працями російських колег, розміщених у московських виданнях, участь та спільне проведення наукових конференцій, надання права на переклад та видання праць, опублікованих в Україні та Російській Федерації.

На сьогодні тісні наукові зв'язки поєднують також колектив кафедри історії економічних вчень та економічної історії з кафедрою економічної теорії Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Наукові дискусії з колегами, обмін досвідом, дослідницька робота суттєво впливають на навчальний процес. Особливо це стосується праці викладача. Адже в зв'язку з інтелектуалізацією освіти, інформаційною революцією у суспільстві, широкими можливостями студентів у доступі до Internet-мережі та зарубіжних навчальних видань значно зростають вимоги до викладача. Традиційної інформативної функції його діяльності стає недостатньо. Лекційний матеріал викладача, знання, з якими він приходить до аудиторії, потребують постійного збагачення науковими дослідженнями, їх теоретичними узагальненнями, новими мето-

дологічними підходами до аналізу економічних процесів. Використання викладачем власних наукових розробок у навчальному процесі суттєво підвищує науковий рівень та проблемний характер лекцій та семінарських занять з економічних дисциплін.

При цьому викладач має виступати як консультант з сучасних вітчизняних і зарубіжних наукових досліджень (напрямки, проблеми, особливості методології, здобутки, можливості практичного застосування тощо). Завданням викладача стає зацікавлення і спрямування студентів до самостійної пошукової роботи, до більш глибокого вивчення дисципліни.

Надзвичайно важливою проблемою є також активізація наукової роботи студентського товариства. Науково-дослідна діяльність дисциплінує студента, розширює його світогляд. Але сьогодні участь у ній беруть лише ентузіасти (не сформовані традиції, відсутні дієві стимули). Наукові конференції студентів, які проводяться один раз на рік, не можуть сформувати у них бажання постійного звернення до науково-монографічної літератури, наукової періодики в процесі щоденних навчальних занять. Повагу до наукової літератури, зацікавленість науково-пошуковою роботою слід формувати у студентів протягом усього навчального процесу.

Таким чином, наукова складова університетської освіти вимагає активізації зусиль як з боку викладацького складу, так і з боку студентства. Постійна увага до цієї проблеми, пошук шляхів її розв'язання, повага до викладача-науковця, безумовно, піднімуть рівень навчального процесу в університеті, стануть основою для формування більш ґрунтовно підготовленого випускника, конкурентоспроможного на сучасному ринку праці.

*Т. О. Фролова, канд. екон. наук, доц.,
кафедра міжнародних фінансів*

ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Сучасні тенденції в освіті ілюструють підвищену зацікавленість до питань зростання ефективності підготовки випускників. Модернізація вищої професійної освіти у напрямку Болонського процесу проходить високими темпами. Проте, однією з найважливіших проблем вузівської дидактики є проблема розвитку пізнавальної активності студентів у навчанні. Останніми роками, у